

Handläggare: Lena Skott
Telefon: 08-508 20 032

TILLÄGG I DELEGATIONSFÖRTECKNING FÖR BARN OCH UNGDOM UTIFRÅN NY LAGSTIFTNING

Ny lag om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever.

FÖRSLAG TILL BESLUT

1. Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens redovisning av den nya lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, enligt förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2006-07-20.
2. Vantörs stadsdelsnämnd beslutar att delegera förtecknade ärendena 3.60-3.62 enligt förteckning i bilaga 2 till förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2006-07-20, till stadsdelsnämndens förvaltningschef.
3. Vantörs stadsdelsnämnd beslutar att ge förvaltningschefen rätt att vidaredelegera ärendena 3.60-3.62 enligt förteckning i bilaga 2 till förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2006-07-20, till annan anställd.

Monika Viklander
Stadsdelsdirektör

Göran Sjödin
Avdelningschef

SAMMANFATTNING

I ärendet beskrivs den nya lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever som trädde i kraft den 1 april 2006 och som gäller all verksamhet som regleras i skollagen, från förskola till kommunal vuxenutbildning. Enligt lagen ska huvudmannen bedriva ett målinriktat arbete som innefattar bl.a. att *likabehandlingsplaner* upprättas, att det bedrivs ett *förebyggande arbete* mot trakasserier och annan kränkande behandling samt att man *utreder och vidtar åtgärder* mot detsamma. I ärendet föreslås att nämnden beslutar om tillägg i delegationsförteckningen för verksamheten för barn och ungdom, föranledda av den nya lagen. Ändringen i delegationsförteckningen träder i kraft den 31 augusti 2006.

ÄRENDETS BEREDNING

Detta tjänsteutlåtande är utarbetat inom strategi- och planeringsavdelningen samt verksamheten för barn och ungdom. Samverkan och förhandling med de fackliga organisationerna i förvaltningsgruppen och information enligt § 19 MBL har ägt rum den 17 augusti 2006.

BAKGRUND

Lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever trädde i kraft den 1 april 2006 (bilaga 1). Den nya lagen gäller i all verksamhet som finns beskriven i skollagen, från förskola till kommunal vuxenutbildning.

Förvaltningen redogör för innehållet i den nya lagen eftersom den innebär viktiga förändringar för stadsdelsnämnden såsom huvudman för skollagsreglerad verksamhet.

Juridiska avdelningen inom stadsledningskontoret har rekommenderat stadsdelsnämnderna att fatta beslut om delegation för de paragrafer i lagen som behandlar likabehandlingsplan (§ 6), förebyggande arbete mot trakasserier och annan kränkande behandling (§ 7) samt skyldighet att vidta åtgärder då ett barn/elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller annan kränkande behandling (§ 8).

NY LAG OM FÖRBUD MOT ALL KRÄNKANDE BEHANDLING

Hela avsnittet nedan är baserat på information i ”Trygghet, respekt och ansvar – en sammanfattning av regeringens proposition 2005/06:38” samt på information om den nya lagen tillgänglig på Skolverkets webbplats. Avsnittet ger en bakgrund och sammanfattning av lagen. *Lagen bör även läsas i sin helhet, se bilaga 1.*

Vad är nytt?

- Alla former av kränkande behandling omfattas av lagen.
- Annan kränkande behandling införs som nytt begrepp.
- Ett Barn- och elevombud för likabehandling inrättas vid Skolverket.
- Bestämmelser om ett aktivt målinriktat arbete.
- Krav på en likabehandlingsplan.
- Skyldighet att utreda kränkningar.
- Lättare att få skadestånd för trakasserier och annan kränkande behandling mellan barn och elever.

Syfte och omfattning

Lagen syftar till att värna och främja allas lika värde och allas rätt att bli behandlade som individer på lika villkor. Det innebär ett förbud mot diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och

funktionshinder. Även annan kränkande behandling utan dessa diskrimineringsgrunder, såsom mobbning, omfattas av lagen.

Lagen omfattar förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, förskoleklassen, grund- och gymnasieskolan, särskolan, specialskolan, sameskolan samt kommunernas vuxenutbildning. All verksamhet som omfattas av nuvarande skollag ingår således.

Bestämmelserna i lagen är tvingande, dvs. avtalsvillkor som inskränker skyldigheter enligt den nya lagen är utan verkan.

Huvudmannen ska se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter, motverka diskriminering på ovan angivna grunder samt motverka annan kränkande behandling. Detta innefattar bl.a. att *likabehandlingsplan* upprättas för varje enskild verksamhet, att det bedrivs ett *förebyggande arbete* samt att man *utreder och vidtar åtgärder* mot trakasserier och annan kränkande behandling.

Förbud mot diskriminering

Lagen innebär ett förbud mot *direkt diskriminering*. Ett barn eller en elev får inte missgynnas genom särbehandling på grund av någon av de fem diskrimineringsgrunder som lagen omfattar, dvs. kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder.

Lagen omfattar också *indirekt diskriminering*. Ett barn eller en elev får inte missgynnas genom att till synes neutrala ordningsregler etc. tillämpas så att de får en diskriminerande effekt i praktiken. Ledningen för en verksamhet får inte ge order eller instruera om att någon ska diskrimineras.

Trakasserier

Huvudmannen för verksamheten, rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion eller annan personal får inte utsätta ett barn eller en elev för trakasserier.

Förbud mot annan kränkande behandling

För att täcka in alla former av kränkningar införs även ett förbud mot ”annan kränkande behandling”.

Förbud mot repressalier

Med detta menas att om ett barn eller en elev har anmält någon ansvarig person för kränkande behandling eller medverkat i en utredning som gäller överträdelser av lagen så införs ett förbud att bestraffa barnet eller eleven som en följd av detta.

Skadestånd

Genom den nya lagen får barn och elever förbättrade möjligheter till skadestånd vid såväl diskriminering som annan kränkande behandling. Skadestånd kan utgå om ansvariga i verksamheten inte följer lagens bestämmelser.

Bevisbörda

Om ett barn eller en elev som anser sig ha blivit diskriminerad enligt §§9-12, utsatt för annan kränkande behandling enligt 13 § eller utsatt för repressalier enligt 14 §, visar omständigheter som ger anledning att anta att hon eller han har blivit utsatt för något av ovanstående, är det huvudmannen för verksamheten som ska visa att det inte har förekommit.

Vilka ser till att lagen följs?

Jämställdhetsombudsmannen (JämO), Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO), Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO) och Handikappombudsmannen (HO) och Skolverket ska utifrån sina respektive ansvarsområden se till att lagen följs. Inom Skolverket har funktionen Barn- och elevombud inrättats.

Huvudmannen för verksamheten eller rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion är skyldig att på uppmaning av en ombudsman eller av Skolverket lämna de uppgifter om förhållandena i verksamheten som kan vara av betydelse för tillsynen.

FÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER**Skolornas¹ arbete mot mobbning och annan kränkande behandling**

Vantörs skolor arbetar aktivt för att förebygga, motverka och åtgärda alla former av mobbning och kränkande behandling. Detta är en del av skolans demokratiska uppdrag och en viktig del i värdegrundsarbetet. Arbetet regleras redan i flera lagar och förordningar; skolförfattningar, läroplaner, arbetsmiljölagen m.fl. Därutöver tillkommer de kommunala styrdokument, dvs. Förskoleplan- respektive Skolplan för Stockholms stad och Strategi för elevhälsa i Stockholms stad.

Förvaltningen ser positivt på den nya lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagen förtydligar skolans ansvar och stärker rättssäkerheten och skyddet för den enskilde och förbättrar möjligheterna till skadestånd. För skolornas del kommer lagen att ställa större krav på förebyggande arbete mot mobbning och annan kränkande behandling.

Förvaltningen vill i detta sammanhang särskilt uppmärksamma den viktiga roll förskolorna utgör där personalen i samarbete med föräldrar/vårdnadshavare förmedlar grundläggande demokratiska värderingar hos små barn.

Likabehandlingsplan

Förvaltningen anser att den likabehandlingsplan som alla skolhuvudmän är skyldiga att upprätta är ett led i det aktiva arbetet mot diskriminering, trakasserier och andra

¹ I det här sammanhanget inbegriper ”skolorna” alla skolformer (förskola, förskoleklass, grundskola och obligatorisk särskola samt skolbarnsomsorg).

kränkningar som bedrivs på skolorna. Likabehandlingsplanen bör tas fram tillsammans med barn/elever och personal och i dialog med föräldrar och innehålla bl.a. en kartläggning av vilka konkreta åtgärder som behöver vidtas för att verksamheten ska vara trygg och trivsamt för alla. Planen ska vara ett "levande" dokument som ses över och uppdateras varje år.

Skolverket har i uppdrag att ta fram allmänna råd för utformande av likabehandlingsplan. I avvaktan på detta har enheterna påbörjat sitt arbete vilket bl.a. innebär en informationsträff med en representant från juridiska avdelningen. Vidare planerar förvaltningen en gemensam utbildning för ledningsfunktioner och arbetsplatsombud under höstterminen.

Vikten av dokumentation

Den nya lagstiftningen innebär inte bara att enheterna måste se över sina rutiner och arbetssätt utan också ett tydligare juridiskt ansvar hos stadsdelsnämnden. Enligt § 15 om skadestånd kan huvudmannen (dvs. stadsdelsnämnden) bli skadeståndsskyldig om huvudmannen för verksamheten, rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion eller annan personal åsidosätter sina skyldigheter enligt §§ 6-14 i lagen. Det är således ytterst viktigt att man i verksamheterna för en systematisk *dokumentation* av vidtagna åtgärder, i händelse av utredning.

Vikten av dokumentation i verksamheterna kommer även utav formuleringarna i §§ 18-19. I § 18 anges att om ett barn/elev som anser sig blivit diskriminerad, utsatt för annan kränkande behandling eller repressalier av huvudmannen för verksamheten, rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion eller annan personal och visar omständigheter som ger anledning att anta att hon/han har blivit utsatt för ovanstående, ska huvudmannen för verksamheten *visa att ovanstående inte har förekommit*.

Enligt § 19 ska huvudmannen för att undgå skadeståndsansvar *visa att alla skäligen åtgärder för att förebygga eller förhindra behandlingen har vidtagits*, i händelse av att ett barn/elev visar att han eller hon har blivit utsatt för trakasserier eller annan kränkande behandling av ett annat barn/elev i samband med att verksamheten genomförs.

Tillägg i delegationsförteckningen för barn och ungdom

Juridiska avdelningen inom stadsledningskontoret har rekommenderat delegation för följande paragrafer i den nya lagstiftningen:

- *Likabehandlingsplan* (6 §): Huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer ska se till att det finns en likabehandlingsplan för varje enskild verksamhet. Planen ska syfta till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. I planen ska planerade åtgärder redovisas. Planen ska årligen följas upp och ses över.

- *Förebyggande arbete* (7 §): Huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer ska vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling.
- *Skyldighet att utreda och åtgärda* (8 §): Om huvudmannen för verksamheten, rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion eller annan personal får kännedom om att ett barn eller en elev i verksamheten anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller annan kränkande behandling i samband med att verksamheten genomförs, ska huvudmannen eller den huvudmannen bestämmer utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling.

Då lagstiftaren använder formuleringen ”...huvudmannen eller den huvudmannen bestämmer...” rekommenderar juridiska avdelningen att stadsdelsnämnderna delegerar beslutanderätten för dessa ärenden. Förvaltningen föreslår för ovanstående paragrafer att *rektor* anges som delegat avseende grundskola, obligatorisk särskola, skolbarnsomsorg och förskoleklass, *förskolechef* avseende förskola samt *resursenhetschef* avseende resursskolan Kompis. Se förslag till tillägg i delegationsförteckningen, bilaga 2, ärendena 3.60-3.62.

Beslut/åtgärder enligt §§ 6-8 ska, enligt bestämmelserna om delegation, anmälas till stadsdelsnämnden. Likabehandlingsplanerna (§ 6) kommer att anmälas till stadsdelsnämnden i inledningen av respektive verksamhetsår. Uppföljning och utvärdering av åtgärderna i likabehandlingsplanen redovisas i kvalitetsredovisningen, enligt Skolverkets allmänna råd.

Beslut och åtgärder enligt § 7 respektive § 8 (dvs. det förebyggande arbetet respektive skyldigheten att utreda och vidta åtgärder mot trakasserier och annan kränkande behandling) anmäls lämpligen samlat till stadsdelsnämnden 1-2 gånger per år. Förvaltningen kommer att föra en intern diskussion kring formerna för detta.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens redogörelse kring den nya lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling. Vidare föreslår förvaltningen att nämnden godkänner förslag till tillägg till delegationsförteckningen för barn och ungdom, enligt förtecknade ärendena 3.60-3.62 i bilaga 2. Ändringen i delegationsförteckningen träder i kraft den 31 augusti 2006.

BILAGOR

1. Lag (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever.
2. Förslag till delegationsförteckning för verksamheten för barn och ungdom.